

TTY 8104000 Käyttöjärjestelmät (4ov), Tentti 10.1.2005

Jätä ainakin yksi vastauspaperi, vaikka se olisi tyhjä! Kirjoita **jokaiseen** vastauspaperiisi yo. ot-sikkotiedot, nimesi, opiskelijanumerosi, koulutusohjelmasi, paperin järjestysnumero ja—suluissa—jättämiesi paperien kokonaismäärä. Muista vastata **kaikkiin** (osa)tehtävän kysymyksiin!

Tässä tentissä **ei** saa käyttää laskinta, tietokonetta, puhelinta, omia konseptipapereita, muistiinpanoja, kirjoja, monisteita tai vastaavia. (Omia tietojaan ja järkeään saa käyttää... :) Onnea!

1. Selitä lyhyesti (4–6 riviä/kohta) seuraavat termit:

- (a) Osoiteavaruus. (1p)
- (b) Muistiavaruus. (1p)
- (c) Virtuaalimuisti. (1p)
- (d) Läsnaolokeskeytys (*page fault*). (1p)
- (e) Sivutila. (1p)
- (f) Osoitteenmuunnospuskuri (*Translation Lookaside Buffer, TLB*). (1p)

2. Rinnakkaista ohjelmointia tukemaan on kehitetty ohjelmointikielen rakenne nimeltä *monitori*. Selosta miten tämä toimii ja miten se ratkaisee rinnakkaisessa ohjelmoinnissa tarvittavan poissulkemisen ja synkronoinnin. (6p)

3. Prosessi NIPVET suorittaa käyttöjärjestelmäkutsun *read*(tiedosto, puskurii, 10), jolla se haluaa lukea aikaisemmin avatusta tiedostosta kymmenen tavua puskurii:in. Selosta operaation kulku Unix:in kaltaisen käyttöjärjestelmän (kuten kirjan esimerkikäyttöjärjestelmä) sisällä, kun siihen osallistuvat osat ovat: tiedostojärjestelmä, laiteajuri ja levylaite. (4p)

4. Kauanko keskimäärin kestää 64K ohjelman lataaminen levyiltä, jonka keskimääräinen hakuai-ka on 30 millisekuntia (lohkot satunnaisesti koko levyllä), pyörähdysaika (*rotation time*) on 20 millisekuntia ja jonka uralle mahtuu 32K, kun lohkon koko on 2K? Entä, kun lohkon koko on 4K? (Oleta kummassakin, että lohkon koko = sektorin koko.) (4p)

5. Vastaa lyhyesti:

(a) Miksi semaforin arvon lukeminen (esimerkiksi käyttämällä sitä lausekkeessa) ei yleensä ole järkevää, vaikka se olisi mahdollistakin? (1p)

(b) Toteuta *pelkästään* semaforeja prosessien (säikeiden) välisenä synkronointimekanismina käyttäen käytös, jossa mielivaltainen määrä säikeitä $t(A, i, j)$ siirtää kukin $A \geq 0$ rahayksikköä tililtä i tilille j , $0 \leq i < N$, $0 \leq j < N$, $N \geq 2$. Tilejä esitetään jaetulla taulukolla *balance*, joka sisältää tilien saldot:

```
void t(unsigned A, i, j)
{ Enter(i, j); balance[i] -= A; balance[j] += A; Exit(i, j); }
```

Tehtäväsi on kirjoittaa aliohjelmat *Enter* ja *Exit*. Rahaa ei saa voida kadota eikä tulla luoduksi tyhjistä, siis, $\sum_{i=0}^{N-1} \text{balance}[i] = M$ (jokin vakio) aina juuri ennen ja jälkeen funktion t saldoja muuttavan koodin suorituksen. (Ylivuotoihin tai vikaantumisiin ei tarvitse varautua). (3p)

Ratkaisun pitää sallia mahdollisimman paljon rinnakkaisuutta, välttää lukkiutumia, turha odotus ja *pollaminen* (*busy-waiting*). Muista mainita kaikki tarvittavat alkuarvot! Perustele ratkaisusi!

jatkuu...

